

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 16 februari kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 2 angående fastställande av postverkets stat för driftkostnader år 1916, i vad densamma innefattar förslag om beviljande av årliga understöd åt vissa personer, ävensom en i ämnet väckt motion.

I en till riksdagen avlåten proposition, nr 2, angående fastställande av postverkets stat för driftkostnader år 1916 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen bland annat medgiva,

att maskinisten vid post- och telegrafverkens fastighet i Sundsvall Johan Petter Forsgren må äga att under sin återstående livstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av 265 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, då han efter 1916 års ingång erhåller entledigande från sin befattning i post- och telegrafverkens tjänst,

att före detta poststationsföreståndaren i Färjestaden, nuvarande positionsbiträdet vid postkontoret därstädes Johan Fredrik Ljungkrantz må äga att under sin återstående livstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av 650 kronor, att, efter 1916 års ingång, utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han erhåller entledigande från sin befattning i postverkets tjänst, samt

att eldaren vid centralposthuset i Stockholm Gustaf Gerhard Carlsons änka Anna Sofia Carlsson må äga att från och med år 1915 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, uppbära å postverkets pensionsstat ett årligt understöd av 150 kronor.

Ifrågavarande proposition har, i vad densamma innefattar förslag om beviljande av årliga understöd åt ovannämnda tre personer, av riksdagen hänvisats till bankoutskottet.

Till utskottets behandling har vidare överlämnats en inom andra kammaren av herr *Andersson* i Knäppinge väckt motion, nr 116, vari

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 8 saml. 5 häft. (Nr 6—7.)

hemställts, att det årliga understödet till f. d. poststationsföreståndaren Ljungkrantz måtte bestämmas till 800 kronor.

Beträffande den utredning, som åvägabragts till stöd för Kungl. Maj:ts framställning om understöd åt maskinisten Forsgren och änkan Carlsson, tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 30—32 och 35—36 i den kungl. propositionen.

I fråga om det föreslagna understödet till f. d. poststationsföreståndaren Ljungkrantz har generalpoststyrelsen, enligt vad Kungl. Maj:ts proposition utvisar, anfört följande:

Generalpost-
styrelsen.

»Å postverkets avlöningsstat är uppfört ett anslag å 20,000 kronor till understöd m. m. åt personer, som äro eller varit anställda vid postverket eller anlåtats i dess ärenden. Av detta anslag utbetalas bland annat ålderdomsunderstöd åt poststationsföreståndare. Beträffande grunderna för understödets utgående har numera den utvidgning bestämts, att understöd tilldelas poststationsföreståndare, som varit anställd medelst personligt kontrakt vid avgången från sin befattning efter att hava tjänstgjort under minst 25 år, därest han befinnes vara i behov av understöd, med lämpligt belopp, dock högst vad som motsvarar $\frac{2}{3}$ av det arvode, som till honom senast utgått från postverket.

Från förre poststationsföreståndaren i Färjestaden Johan Fredrik Ljungkrantz har nu inkommit framställning om understöd.

Ljungkrantz är född den 2 januari 1847 och har således snart uppnått 68 levnadsår. Han antogs till föreståndare för poststationen i Färjestaden den 19 juli 1878, vilken befattning han beklätt, tills poststationen den 1 oktober 1909 indrogs och ersattes med postkontor, då han anställdes såsom dispositionsbiträde där. Som poststationsföreståndare har Ljungkrantz sålunda tjänstgjort i 31 år och 2 månader.

Rörande Ljungkrantz' ekonomiska förhållanden hänvisas till två intyg, avgivna dels av kyrkoherden Alfred Lindblom i Torslunda m. fl. och dels av ordföranden i Torslunda sockens kommunalnämnd Fred. Johansson. Av dessa intyg inhämtas,

att Ljungkrantz icke äger andra medel till sitt livsuppehälle än vad han såsom dispositionsbiträde uppstår från postverket;

att han, då han på grund av ålder lämnar denna sin befattning, är för sitt uppehälle hänvisad till det understöd, som kan bliva honom beviljat från postverket;

samt att det varit honom omöjligt att spara något för ålderdomen, särskilt som han för att bereda vård åt sin under 20 år sjuka, för 2 år sedan avlidna hustru, sett sig nödsakad att försälja den lägenhet,

han förut ägde, och dessutom ikläda sig skulder. Det vitsordas, att Ljungkrantz' svåra ekonomiska ställning ingalunda kan anses vara självförvållad.

I årsarvode såsom poststationsföreståndare har Ljungkrantz uppburit

300 kronor under tiden $^{19}/_7$ 1878— $^{30}/_9$ 1899 och
450 » » » $^{1}/_{10}$ 1899— $^{30}/_9$ 1909

Dessutom har i biträdesanslag till föreståndaren för poststationen i Färjestaden utgått följande belopp, nämligen:

120 kronor per år under tiden $^{1}/_{10}$ 1902— $^{28}/_2$ 1907
600 » » » » » $^{1}/_3$ 1907— $^{30}/_9$ 1908
1,320 » » » » » $^{1}/_{10}$ 1908— $^{30}/_9$ 1909

Enligt avgivet intyg av 1:e stadsläkaren i Kalmar är Ljungkrantz till följd av dåliga ben (åderbräck och sviter efter benbrott) oförmögen att sköta nu innehavda dispositionsbiträdesbefattning vid postkontoret i Färjestaden.

Ljungkrantz har icke någon sysselsättning utom postverket.

Det understödsbelopp, som med tillämpning av de allmänna grunderna skulle utgå till Ljungkrantz i egenskap av poststationsföreståndare, eller 300 kronor, förklarar sig emellertid styrelsen i förevarande fall anse vara mindre än som är billigt och skäligt.

Befattningen såsom poststationsföreståndare i Färjestaden har varit av mer än vanligt krävande beskaffenhet.

Förutom arbetet med den lokala poströrelsen hade poststationsföreståndaren jämväl att ordna och vidareexpediera de stora transitoposter, som avgingo till och ankommo från såväl södra ringlinjen Färjestaden—Ottenby—Färjestaden som norra ringlinjen Färjestaden—Borgholm—Färjestaden. Varje vecka avfärdades 10 poster och ankommo 11, ett för en poststation synnerligen stort antal poster. Därjämte hade poststationsföreståndaren att expediera ett stort antal ångbåtsposter. Färjestaden har genom sitt läge vid den smalaste delen av Kalmarsund utgjort en centralpunkt för postförbindelserna på Öland. Det var också denna omständighet och postanstaltens betydelse beträffande transitoposterna, som föranledde poststationens i Färjestaden utbytande mot postkontor. Arbetet med poststationens i Färjestaden skötande torde hava tagit poststationsföreståndarens såväl tid som krafter fullt i anspråk.

Men utom skötseln av poststationsföreståndarbefattningen har Ljungkrantz över 20 år, nämligen från den 1 november 1890 till och

med 1910 års utgång verkställt posttransporterna mellan poststationen eller, sedan denna indrogs, postkontoret och postförande ångbåtarna vid Färjestadens hamn. Detta arbete har varit mycket ansträngande, särskilt vintertiden, då posten stundom måst avhämtas långt ut på isen.

I ersättning såsom posttransportör har Ljungkrantz uppburit 200 kronor per år intill ingången av år 1901, då beloppet höjdes till en krona per dygn.

Såsom av vad ovan anförts framgår, har emellertid Ljungkrantz även därutöver anlitats i postverkets ärenden. Då poststationen i Färjestaden den 1 oktober 1909 indrogs, antogs Ljungkrantz till s. k. dispositionsbiträde vid det nyöppnade postkontoret därstädes, i vilken egenskap han fortfarande tjänstgör. Med dispositionsbiträde förstås en person, som anställts såsom biträde vid postkontor med avlöning av ett till vederbörande postförvaltares disposition anvisat anslag. Ljungkrantz har i egenskap av dispositionsbiträde haft sig anvisad tjänstgöring av i huvudsak samma beskaffenhet som en av postverket direkt avlönad tjänsteman. Hans avlöning såsom dispositionsbiträde har utgjort 1,000 kronor per år.

Ljungkrantz intager därför, i fråga om understöd, enligt generalpoststyrelsens mening i viss mån en särställning. Ljungkrantz har bakom sig en tjänstetid av

såsom poststationsföreståndare	31	år	2	månader
» posttransportör	20	»	2	»
» dispositionsbiträde (1 oktober 1914).....	5	»		

Styrelsen förklarar, att Ljungkrantz på de olika befattningar, han bestritt inom postverket, fullgjort sina åligganden punktligt och noggrant och har såväl av förmän inom verket som av den korresponderande allmänheten erhållit de bästa vitsord.

Den av Ljungkrantz efter poststationens i Färjestaden indragning å det i stället inrättade postkontoret bestridda dispositionsbiträdesbefattning anser generalpoststyrelsen, då det gäller tilldelande av understöd, icke rättvisligen böra värdesättas mindre än den förutvarande av honom innehavda poststationsföreståndarbefattningen.

I detta sammanhang erinrar generalpoststyrelsen, att Kungl. Maj:t och riksdagen beviljat exempelvis dispositionsbiträdet vid postkontoret i Kalmar änkefru Josefina Bernhardina Karolina Lindqvist, född Ekström, understöd av 700 kronor, utgörande $\frac{2}{3}$ av det anslagsbelopp, varmed hon senast avlönats såsom dispositionsbiträde.

Generalpoststyrelsen har emellertid i förevarande fall ansett sig böra stanna vid att för Ljungkrantz ifrågasätta ett årligt understöd av 650 kronor, eller allenast 50 kronor mer än det högsta belopp, som enligt gällande föreskrifter kan tilldelas poststationsföreståndare, vilkens maximiarvode fastställts till 900 kronor, och har alltså hemställt, att f. d. poststationsföreståndaren i Färjestaden, nuvarande dispositionsbiträdet därstädes Johan Fredrik Ljungkrantz måtte från och med månaden näst efter den, då efter 1916 års ingång entledigande från innehavande befattning varder honom meddelat, under sin återstående livstid tilldelas ett årligt understöd av 650 kronor att utgå av postmedel.»

Departementschefen, som funnit utredningen i ärendet visa billigheten och rättvisan i beviljande av något understöd åt Ljungkrantz, har ansett sig böra biträda generalpoststyrelsens hemställan.

Motionären har till stöd för sitt förslag under hänvisning därjämte till ett motionen bilagt intyg anfört följande: *Motionären.*

»Uti Kungl. Maj:ts prop. nr 2 föreslås riksdagen att bevilja f. d. poststationsföreståndaren J. F. Ljungkrantz i Färjestaden ett årligt understöd, från för ändamålet i postverkets stat anslagna medel, att årligen från början av år 1916 utgå med 650 kronor.

För Ljungkrantz, som nu uppnått fyllda 68 år och under nära halva levnadstiden med största plikttrohet fullgjort sina åligganden uti en av postverkets vad hälsa och krafter beträffar mest krävande befattningar, är det här föreslagna understödet tydligen för lågt för att kunna bereda honom en välförtjänt god existens på alderdomen.

I såväl motionen bifogad bilaga, som Kungl. Maj:ts prop. nr 2, sid. 32—35, framgår det dryga arbete Ljungkrantz nedlagt i tjänsten som ock de behov, vilka berättiga till ett mera rundligt tilltaget understöd. Det är dessutom icke ensamt de befattningar, som i Kungl. Maj:ts prop. äro nämnda, vilka av Ljungkrantz utförts; under vissa år, när gottlandsposten med postångaren »Sofia» fördes till och från fastlandet över Kårehamn, fick han där i storm och snöyra vid äventyr av både liv och hälsa avlämna och hämta post.»

Vad först angår Kungl. Maj:ts förslag om understöd åt maskinisten Forsgren och änkan Carlsson, har utskottet icke haft något att erinra mot berörda förslag. Enligt detsamma skulle beträffande Forsgren det ifrågasätta understödsbeloppet, 500 kronor, så fördelas, att 265 kronor därav skulle uppföras å postverkets pensionsstat och återstående 235 kronor anvisas till utgående av telegrafverkets medel. Även i denna del har utskottet ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag, och har *Utskottet.*

utskottet i annat utlåtande denna dag tillstyrkt framställningen, såvitt angår telegrafverkets stat.

Vidkommande härefter understödet åt förre poststationsföreståndaren Ljungkrantz, har utskottet funnit sig böra föreslå någon höjning utöver vad Kungl. Maj:t ifrågasatt. Av den i ärendet förebragta utredningen framgår, att Ljungkrantz, som allt sedan år 1878 varit anställd i postverkets tjänst, under större delen av sin långvariga tjänstetid haft ett synnerligen ansträngande och krävande arbete att fullgöra. Sålunda har han under en lång följd av år utom sin befattning såsom poststationsföreståndare och därefter dispositionsbiträde verkställt posttransport mellan postanstalten och de postförande ångbåtarna. Sistnämnda arbete har särskilt under vintertiden varit mycket ansträngande. Den ersättning Ljungkrantz uppburit för sitt arbete synes även hava varit ganska knappt tillmätt. Under sådana förhållanden har utskottet ansett sig böra förorda bifall till motionärens framställning.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, må medgiva

1:o) att maskinisten vid post- och telegrafverkens fastighet i Sundsvall Johan Petter Forsgren må äga att under sin återstående livstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av 265 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, då han efter 1916 års ingång erhåller entledigande från sin befattning i post- och telegrafverkens tjänst, och

2:o) att eldaren vid centralposthuset i Stockholm Gustaf Gerhard Carlssons änka Anna Sofia Carlsson må äga att från och med år 1915 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, uppbära å postverkets pensionsstat ett årligt understöd av 150 kronor, samt

3:o) att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med bifall till den i ämnet väckta motionen, må medgiva, att före detta poststationsföreståndaren i Färjestaden, nuvarande dispositionsbiträdet vid postkontoret därstädes Johan Fredrik Ljungkrantz må äga att under sin återstående livstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av 800 kronor, att, efter 1916 års ingång, utgå

från och med månaden näst efter den, under vilken han erhåller entledigande från sin befattning i postverkets tjänst,

Stockholm den 16 februari 1915.

På bankoutskottets vägnar:

I. VON STAPELMOHR.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *von Stapelmohr, Hedenstierna, Ekman, Trapp, Wickman, Gelotte, Boberg* och *Jönsson* samt

av andra kammaren: herrar friherre *Adelswärd, Söderberg* i Stockholm, *Söderberg* i Hobborn, *Carlson* i Herrljunga, *Sommelius, Berg* i Munkfors, *Jonsson* i Gumboda och *Lindvall*.
